NN 30/2021 (26.3.2021.), Odluka o postupanju s neprikladnim i sumnjivim gotovim novcem

HRVATSKA NARODNA BANKA

662

Na temelju članaka 26. i 27., članka 43. stavka 2. točke 10., članka 76. stavka 2. i članka 76.b stavka 2. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.) guverner Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

O POSTUPANJU S NEPRIKLADNIM I SUMNJIVIM GOTOVIM NOVCEM

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom se Odlukom pobliže uređuju:

1) postupanje s gotovim novcem kune neprikladnim za optjecaj

2) postupanje s gotovim novcem kune za koji se sumnja da je krivotvoren

3) postupanje s gotovim novcem strane valute koja ne glasi na euro za koji se sumnja da je krivotvoren

4) postupanje s uzorcima novčanice kune i

5) uvjeti i način reproduciranja gotovog novca kune.

Obveznici primjene

Članak 2.

Obveznici su primjene ove Odluke:

1) kreditna institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za rad

2) kreditna institucija sa sjedištem u drugoj državi članici koja je ovlaštena pružati bankovne i financijske usluge u Republici Hrvatskoj putem podružnice kada rukuje gotovim novcem i obrađuje ga u Republici Hrvatskoj

3) kreditna institucija iz treće zemlje koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za osnivanje podružnice kreditne institucije iz treće zemlje kada rukuje gotovim novcem i obrađuje ga u Republici Hrvatskoj

4) pružatelj platnih usluga koji je ovlašten pružati platne usluge u Republici Hrvatskoj u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet

5) ostali rukovatelji gotovim novcem – ovlašteni mjenjači, Financijska agencija, HP – Hrvatska pošta d.d. i druge pravne i fizičke osobe koje na području Republike Hrvatske obavljaju djelatnost obrade gotovog novca ili pružanja usluga podizanja gotovog novca na uređajima za isplatu ili isplatnim mjestima.

Pojmovi

Članak 3.

Pojedini pojmovi, u smislu ove Odluke, imaju sljedeće značenje:

1) *gotov novac* jesu novčanice i kovani novac kune te novčanice i kovani novac strane valute koja ne glasi na euro, a koji imaju status zakonskog sredstva plaćanja

2) *strani gotov novac* jest gotov novac strane valute koja ne glasi na euro

3) *sumnjiv gotov novac* jesu novčanice i kovani novac čija autentičnost ne može biti jasno utvrđena ručnom obradom ili obradom pomoću uređaja ili za koji ima dovoljno razloga za sumnju da je krivotvoren

4) *krivotvoreni gotov novac* jesu novčanice ili kovani novac izražen u kunama te stranoj valuti koja ne glasi na euro koji djelomično ili u potpunosti ima izgled novčanice ili kovanog novca kune odnosno stranog gotovog novca i koji je djelomično ili u potpunosti neovlašteno izrađen ili izmijenjen. Krivotvorenim gotovim novcem smatraju se i novčanice ili

kovani novac izražen u kunama i stranoj valuti koja ne glasi na euro koji djelomično ili u potpunosti ima izgled novčanice ili kovanog novca kune kojemu je u skladu s odlukama o povlačenju Hrvatske narodne banke istekao status zakonskog sredstva plaćanja odnosno novčanica ili kovanog novca strane valute koja ne glasi na euro kojemu je prestao status zakonskog sredstva plaćanja i koji je djelomično ili u potpunosti neovlašteno izrađen ili izmijenjen

5) *novčanica kune neprikladna za optjecaj* jest autentična novčanica kune koja je pohabana ili oštećena prema standardima utvrđenima odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuju minimalni standardi za strojno i ručno sortiranje novčanica prema prikladnosti, zbog čega je neprikladna za optjecaj

6) *pohabana novčanica kune* jest autentična novčanica kune koja je zbog uporabe dotrajala te joj je smanjena kakvoća papira i kakvoća boja prema standardima utvrđenima odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuju minimalni standardi za strojno i ručno sortiranje novčanica prema prikladnosti

7) *oštećena novčanica kune* jest autentična novčanica kune koja je oštećena u uporabi prema standardima utvrđenima odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuju minimalni standardi za strojno i ručno sortiranje novčanica prema prikladnosti

8) *novčanica kune prikladna za optjecaj* jest autentična novčanica kune kakvoće prikladne za optjecaj prema standardima utvrđenima odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuju minimalni standardi za strojno i ručno sortiranje novčanica prema prikladnosti

9) *kovani novac kune neprikladan za optjecaj* jest autentičan kovani novac kune koji je oštećen u uporabi ili čiji je izgled značajno promijenjen, zbog čega je neprikladan za optjecaj

10) *kovani novac kune prikladan za optjecaj* jest autentičan kovani novac kune kakvoće prikladne za optjecaj

11) *kreditna institucija* kako je uređeno člankom 4. stavkom 1. točkom 1. Uredbe (EU) br. 575/2013

12) *provjera autentičnosti* jest postupak provjere gotovog novca u svrhu izdvajanja sumnjivih primjeraka

13) *provjera prikladnosti* jest postupak provjere novčanica i kovanog novca kune u svrhu izdvajanja primjeraka koji su neprikladni za optjecaj

14) *uzorak novčanice kune* jest novčanica kune koju je izradila Hrvatska narodna banka i koja uz sva obilježja autentične novčanice ima na licu crvenom bojom istaknut natpis SPECIMEN, na naličju istaknut crvenom bojom natpis UZORAK i na donjem rubu crvenom bojom otisnut serijski broj uzorka. Takva novčanica nije zakonsko sredstvo plaćanja i nije namijenjena za puštanje u optjecaj

15) *donositelj* je svaka fizička ili pravna osoba koja donosi neprikladan ili sumnjiv gotov novac na procjenu radi mogućeg ostvarenja zamjene

16) *podnositelj* je svaka fizička ili pravna osoba koja, uz neprikladan ili sumnjiv gotov novac, podnosi zahtjev za analizu i zamjenu gotovog novca na obrascu koji se nalazi na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

II. POSTUPANJE S POHABANIM I OŠTEĆENIM GOTOVIM NOVCEM KUNE

Primitak pohabanih novčanica kune

Članak 4.

(1) Kreditna institucija dužna je primiti pohabane novčanice kune od obveznika iz članka 2. točaka 4. i 5. ove Odluke i drugih donositelja.

(2) Hrvatska narodna banka prima pohabane novčanice kune od kreditnih institucija preko gotovinskih centara koji su utvrđeni odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuje opskrba banaka gotovim novcem.

Primitak oštećenih novčanica kune

Članak 5.

(1) Kreditna institucija u skladu s člankom 6. stavkom 1. ove Odluke prima oštećene novčanice kune od obveznika iz članka 2. točaka 4. i 5. ove Odluke i drugih donositelja.

(2) Hrvatska narodna banka prima oštećene novčanice kune od kreditnih institucija primljene u skladu s člankom 6. stavkom 1. ove Odluke putem gotovinskih centara koji su utvrđeni odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuje opskrba banaka gotovim novcem.

Uvjeti zamjene oštećenih novčanica kune

Članak 6.

(1) Obveznik primjene ove Odluke dužan je primiti i/ili zamijeniti oštećenu novčanicu kune za koju je prethodno utvrdio da je autentična ako mu donositelj oštećene novčanice predoči više od 50 % novčanice.

(2) Obveznik primjene ove Odluke nije dužan primiti ni zamijeniti oštećene novčanice kune ako donositelj predoči oštećenu novčanicu čija površina čini 50 % od površine autentične novčanice ili manje od 50 % novčanice ili ako predoči obojene novčanice ili iznimno oštećene novčanice za koje su potrebne složenija procjena i analiza.

(3) Stupanj oštećenja novčanica kune utvrđuje se upotrebom rastera za procjenu postotka površine izrađenih u veličini svakog apoena novčanica, s tim što je svaka mjera podijeljena na 100 jednakih pravokutnika, pri čemu jedan pravokutnik odgovara jednom postotku (1 %) veličine cijele novčanice.

(4) Rasteri za procjenu postotka površine pojedinog apoena novčanica kune koji se podnosi na zamjenu nalaze se u Prilogu 1. ove Odluke i čine njezin sastavni dio.

(5) Obveznik primjene ove Odluke koji nije primio ni zamijenio oštećene novčanice u skladu sa stavkom 2. ovog članka upućuje donositelja oštećene novčanice u Hrvatsku narodnu banku na procjenu oštećenja i mogućeg ostvarivanja prava na zamjenu.

(6) Donositelj iz stavka 5. ovog članka koji želi zamijeniti oštećenu novčanicu kune podnosi Hrvatskoj narodnoj banci, uz oštećenu novčanicu, Zahtjev za analizu i zamjenu obojenih novčanica kune, odnosno Zahtjev za analizu i zamjenu oštećenih novčanica kune, koji se nalaze na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

(7) Iznimno od stavka 6. ovog članka, donositelj pravna osoba specijalizirana za prijevoz gotovog novca koja ima sjedište u Republici Hrvatskoj te donositelj fizička ili pravna osoba koja ima prebivalište odnosno sjedište izvan Republike Hrvatske može izravno Hrvatskoj narodnoj banci dostaviti na zamjenu oštećene novčanice kune po postupku koji je objavljen na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

Postupanje Hrvatske narodne banke s oštećenim novčanicama kune

Članak 7.

(1) Hrvatska narodna banka na zahtjev podnositelja iz članka 6. stavka 6. ove Odluke zamjenjuje oštećene novčanice kune ako su ispunjeni uvjeti za zamjenu.

(2) Hrvatska narodna banka zamjenjuje oštećene novčanice kune i kada se predoči 50 % novčanice ili manje od 50 % novčanice, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva pisanom potvrdom nadležne institucije, primjerice Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (u nastavku teksta: MUP RH), dokaže postojanje događaja više sile zbog koje je došlo do uništenja dijelova novčanice koji nedostaju i ako se utvrdi da je novčanica kune autentična. Oštećene novčanice kune podnositelj zahtjeva dostavlja uz ispunjen Zahtjev za analizu i zamjenu oštećenih novčanica kune.

(3) Iznimno od stavka 2. ovog članka, Hrvatska narodna banka zamjenjuje oštećene novčanice kune kada se predoči 50 % novčanice ili manje od 50 % novčanice i ako se na temelju podataka iz Zahtjeva za analizu i zamjenu oštećenih novčanica kune te provedene tehničke analize nedvojbeno može utvrditi da su dijelovi novčanice koji nedostaju uništeni.

(4) Osim uvjeta iz stavaka 2. i 3. ovog članka, za zamjenu oštećenih novčanica kune obojenih elektrokemijskom zaštitom, moraju biti ispunjeni i dodatni uvjeti, i to:

1) obojene novčanice kune oštećene u sigurnosnim spremnicima pri pokušaju ili počinjenju razbojništva, krađe ili drugoga kaznenog djela Hrvatska narodna banka zamjenjuje samo uz priloženi ispunjeni Zahtjev za analizu i zamjenu obojenih novčanica kune koji podnosi vlasnik obojene novčanice kune. Uz obojenu novčanicu kune, podnositelj je dužan dostaviti potvrdu MUP-a RH o događaju koji je izazvao oštećenje, uz sigurnosno-tehnički list ili podatke o štetnosti sastava tinte iz elektrokemijskog spremnika kojom su novčanice obojene ili

2) obojene novčanice kune oštećene zbog tehničke neispravnosti sigurnosnog spremnika ili nepravilnog rukovanja sigurnosnim spremnikom Hrvatska narodna banka zamjenjuje samo uz priloženi ispunjeni Zahtjev za analizu i zamjenu obojenih novčanica kune koji podnosi vlasnik obojene novčanice kune ili drugi ovlašteni podnositelj zahtjeva. Uz obojenu novčanicu kune, podnositelj je dužan dostaviti zapisnik, izjavu ili drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je do oštećenja došlo zbog navedenih događaja i sigurnosno-tehnički list ili podatke o štetnosti sastava tinte iz elektrokemijskog spremnika kojom je novčanica kune obojena.

(5) Podnositelj je dužan obojene novčanice kune iz stavka 4. ovog članka podnijeti na zamjenu osušene i zapakirane u plastične sigurnosne vreće s vidljivo istaknutom naznakom da je riječ o novčanicama obojenima elektrokemijskom zaštitom.

Primitak oštećenoga kovanog novca kune

Članak 8.

(1) Kreditna institucija pod uvjetima iz članka 9. stavka 1. ove Odluke prima oštećeni kovani novac kune od obveznika iz članka 2. točaka 4. i 5. ove Odluke i drugih donositelja.

(2) Hrvatska narodna banka pod uvjetima iz članka 9. stavka 1. ove Odluke prima oštećeni kovani novac kune od kreditnih institucija putem gotovinskih centara koji su utvrđeni odlukom Hrvatske narodne banke kojom se uređuje opskrba banaka gotovim novcem.

Uvjeti zamjene oštećenoga kovanog novca kune

Članak 9.

(1) Obveznik primjene ove Odluke dužan je primiti i/ili zamijeniti oštećeni kovani novac kune za koji je prethodno ustanovio da je autentičan ako donositelj predoči cijeli kovani novac koji je strojno obradiv i koji je prepoznatljiv s lica i naličja.

(2) Obveznik primjene ove Odluke nije dužan primiti ni zamijeniti oštećeni kovani novac kune koji nije u skladu sa stavkom 1. ovog članka te upućuje donositelja u Hrvatsku narodnu banku na procjenu oštećenja i mogućeg ostvarivanja prava na zamjenu.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka donositelj koji želi zamijeniti oštećeni kovani novac kune dužan je, uz oštećeni kovani novac, podnijeti Hrvatskoj narodnoj banci Zahtjev za analizu i zamjenu oštećenoga kovanog novca kune na obrascu koji se nalazi na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

(4) Iznimno od stavka 3. ovog članka, ako je donositelj pravna ili fizička osoba koja ima sjedište odnosno prebivalište u Republici Hrvatskoj i koja želi zamijeniti najmanje 1.000 komada oštećenoga kovanog novca kune, odnosno fizička ili pravna osoba koja ima sjedište odnosno prebivalište izvan Republike Hrvatske, može Hrvatskoj narodnoj banci dostaviti na zamjenu oštećeni kovani novac po postupku koji je objavljen na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

(5) Hrvatska narodna banka zamjenjuje oštećeni kovani novac kune ako se predoči cijeli kovani novac koji je prepoznatljiv s lica ili naličja.

III. POSEBNI UVJETI ZAMJENE OŠTEĆENOGA GOTOVOG NOVCA KUNE

Posebni uvjeti zamjene oštećenoga gotovog novca kune

Članak 10.

(1) Ako Hrvatska narodna banka zna ili ima dovoljno razloga sumnjati u počinjenje kaznenog djela ili prekršaja vezano uz oštećeni gotov novac kune dostavljen na zamjenu, zadržat će ga kao dokaz za potrebe pokretanja ili vođenja kaznenog ili prekršajnog postupka te njegovu podnositelju na obrascu podnesenog zahtjeva pisano potvrditi zadržavanje zaprimljenoga gotovog novca kune.

(2) Hrvatska narodna banka obavještava nadležnu policijsku upravu MUP-a RH o gotovom novcu kune iz stavka 1. ovog članka.

(3) Hrvatska narodna banka zamijenit će, nakon pravomoćnog završetka kaznenog ili prekršajnog postupka iz stavka 1. ovog članka, oštećeni gotov novac kune prikladnim koji vraća podnositelju, osim ako sud ili drugo nadležno tijelo ne odredi drugačije.

(4) Ako Hrvatska narodna banka ima razloga sumnjati da je oštećeni gotov novac kune onečišćen tako da predstavlja rizik za zdravlje i sigurnost, primit će taj novac na analizu i zamjenu samo uz priloženi dokaz o provedenoj zdravstvenoj ili sigurnosnoj procjeni nadležnog tijela kojom je utvrđeno da oštećeni gotov novac ne predstavlja rizik za sigurnost i zdravlje ljudi.

IV. POSTUPANJE OBVEZNIKA PRIMJENE OVE ODLUKE SA SUMNJIVIM GOTOVIM NOVCEM

Postupanje sa sumnjivim gotovim novcem kune

Članak 11.

(1) Obveznik primjene ove Odluke dužan je provesti provjeru autentičnosti svakog primjerka primljenoga gotovog novca kune u skladu s postupcima za provjeru autentičnosti iz odluke Hrvatske narodne banke kojom je uređena redistribucija novčanica i kovanog novca kuna.

(2) Ako pri provjeri autentičnosti primljenoga gotovog novca kune obveznik utvrdi da je gotov novac kune sumnjiv, dužan ga je zadržati i bez odgode dostaviti u Hrvatsku narodnu banku, zajedno s popunjenim Zahtjevom za tehničku analizu koji se nalazi na mrežnim stranicama Hrvatske narodne banke.

(3) Obveznik primjene ove Odluke dužan je donositelju sumnjivoga gotovog novca kune izdati potvrdu o zadržavanju tog novca.

(4) Ako se u postupku tehničke analize utvrdi da gotov novac kune iz stavka 2. ovog članka nije krivotvoren, obveznik primjene ove Odluke dužan je odmah nakon primitka rezultata tehničke analize sumnjivih novčanica ili kovanog novca iz članka 13. stavka 4. ove Odluke i izvršenog povrata gotovog novca od Hrvatske narodne banke o tome obavijestiti